
MEDALIA „PENTRU MUNCA DE REALIZARE EXCELENTĂ A MOBILIZĂRII GENERALE DIN ANUL 1914” DIN COLECȚIILE MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A MOLDOVEI

Andrei Emilciuc

În colecțiile MNIM se păstrează o distincție militară de o valoare simbolică deosebită în contextul marcării în anul 2014 a centenarului de la declanșarea Primului Război Mondial – medalia „Pentru munca de realizare excelentă a mobilizării generale din anul 1914”.

Această medalie, considerată a fi ultima medalie a Imperiul Rus, a fost instituită prin decretul dat la 12 februarie 1915 de către împăratul Nicolae al II-lea, la propunerea Consiliului de Miniștri. Medalia este confecționată din bronz, având diametrul de 28 mm. Pe avers conține portretul lui Nicolae al II-lea în profil, fără inscripții și insigne. Pe revers are ștanțată inscripția orizontală în cinci rânduri: *ЗА ТРУДЫ / ПО ОТЛИЧНОМУ / ВЫПОЛНЕНИЮ ВСЕОБЩЕЙ / МОБИЛИЗАЦИИ / 1914 ГОДА*. Se purta pe panglica albastru-închisă a ordinului „Vulturul Alb”, fiind unica medalie din Imperiul Rus ce s-a purtat pe această panglică (Лозовский, Майоров 2003, 18).

Potrivit prevederilor decretului din 12 februarie 1915, medalia urma să se acorde tuturor persoanelor care, în virtutea funcțiilor pe care le dețineau, au luat parte la elaborarea planurilor de mobilizare, de recrutare în serviciul militar, de asigurare a necesităților armatei cu mijloace de transport și de organizare a prestațiilor extraordinare, precum și aceluia care au participat direct la executarea muncilor în cauză în cadrul mobilizării din anul 1914. La 8 decembrie 1915 aceste prevederi au fost completate, astfel că medalia putea fi acordată și persoanelor responsabile de pregătirea premilitară a tinerilor care urmau a fi supuși serviciului militar (Лозовский, Майоров 2003, 18). Confecționarea medaliei în 50 000 de exemplare a fost comandată Monetăriei din Petrograd. Dreptul de port al medaliei era confirmat printr-un brevet, eliberat cu semnătura persoanei responsabile care a făcut desemnarea¹.

¹ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 3-3 verso.

Până a ne opri la exemplarul ce se păstrează în colecțiile MNIM, vom stărui puțin asupra istoricului acestei medalii, în special cu referință la acordarea ei în cuprinsul Basarabiei. Astfel, la 24 februarie 1915 Administrația pentru Serviciul Militar de pe lângă Ministerul de Interne adresa guvernatorilor (inclusiv celui din Basarabia) și primarilor de orașe informația privitoare la dispoziția împăratului din 12 februarie 1915 cu referire la decorarea persoanelor care s-au remarcat la mobilizarea din anul 1914 cu medalia *Vulturul Alb*, după cum era numită în corespondența oficială. Se solicita prezentarea în mod urgent a listelor cu persoane care meritau a fi decorate².

Totuși, deja la 18 martie 1915, șeful Administrației respective, Nikolai Maklakov, îi scria guvernatorului Basarabiei, M.E. Ghilhen, că au început să parvină listele, în care pentru unele gubernii figurau mii de persoane, chiar dacă au fost confecționate pentru întreg imperiul doar 50 de mii de astfel de medalii. Drept urmare, N. Maklakov solicita ca medalia să fie acordată doar persoanelor care s-au remarcat, precum era indicat în circulara sa din 24 februarie 1915³. Drept răspuns guvernatorul Basarabiei, solicita Administrației pentru Serviciul Militar de pe lângă Ministerul de Interne, de a-i fi remise 800 de medalii⁴. Numărul acesta a fost confirmat și în adresa din 8 iulie 1915, ce viza problema perfectării brevetelor. La 16 iulie 1915 Administrația pentru Serviciul Militar îi adresa guvernatorului Basarabiei drept răspuns asigurarea că va expedia cele 800 de medalii solicitate de acesta și că își va asuma perfectarea brevetelor⁵.

În virtutea condițiilor impuse, listele au trebuit să fie revizuite și reduse. Mareșalul gubernial al nobilimii din Basarabia îl informa la 6 aprilie 1915 pe M.E. Ghilhen că, în conformitate cu in-

² ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 1-1 verso.

³ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 3-3 verso.

⁴ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 35.

⁵ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 33.

formațiile primite referitor la numărului redus de medalii, a fost luată decizia de a nu include în liste o serie întregă de persoane care meritau medalia și anume: membrii Administrațiilor comunale, ale sectoarelor de cai militari și ale comisiilor de recrutare⁶. Drept rezultat, lista pe care a expediat-o acesta guvernatorului la 22 aprilie 1915⁷ conținea doar 71 de nume⁸. În această ordine de idei, considerăm întemeiat că numărul persoanelor implicate în mobilizarea din 1914 în Basarabia era cu mult mai mare de 800, întrucât doar cei mai „vrednici” au fost înaintați spre decorare.

Listele cu persoanele desemnate pentru decorare au continuat să parvină de la diferite instituții până la sfârșitul anului 1915, dar și al celui următor. Astfel, ispravnicul jud. Ismail a prezentat lista la 16 mai 1915⁹, mareșalul nobilimi din jud. Akkerman – la 4 iunie 1915¹⁰, mareșalul nobilimii județului Orhei – la 15 aprilie 1915¹¹, Administrația Gubernială pentru Serviciul Militar din Basarabia – la 13 august 1915¹², mareșalul nobilimii din jud. Hotin – la 18 august 1915¹³, mareșalul nobilimii din jud. Bender – la 27 octombrie 1915¹⁴, Uprava de Zemstvă a jud. Orhei – la 16 ianuarie 1916¹⁵ etc. Unele instituții au venit în câteva rânduri cu completări la lista expediată inițial. Spre exemplu, mareșalul nobilimii jud. Bălți transmitea la 3 noiembrie 1915 în Cancelaria guvernatorului Basarabiei o lista suplimentară, care, după cum menționa el însuși, venea să completeze listele expediate la 17 și 27 aprilie 1915¹⁶.

Listele parvenite în cancelaria guvernatorului erau analizate și verificate de către guvernator, sau de funcționari din cadrul Cancelariei guvernatorului, care în anumite cazuri interveneau ștergând numele anumitor persoane din listă, care nu se încadrau în prevederile regulamentului de decorare. În cele mai dese cazuri era vorba de funcționari din organele de poliție. De altfel, atunci când șeful poliției or. Chișinău prezenta la 8 aprilie 1915 lista funcționarilor Poliției orașului Chișinău destoinici de a fi decorați cu medalia

Vulturul Alb pentru mobilizarea din anul 1914¹⁷, iar ispravnicul jud. Chișinău a susținut acordarea medaliei și funcționarilor Poliției prin raportul din 19 aprilie 1915 adresat guvernatorului, răspunsul acestuia din urmă, din 20 aprilie 1915, stipula foarte ferm că dispoziția din 12 februarie 1915 nu prevede ca șefii de poliție să poată înainta persoane spre decorare¹⁸.

În lipsa guvernatorului responsabilitatea de avizare a persoanelor decorate era asumată de viceguvernator, care, se pare, era mai puțin exigent în această privință. La 12 octombrie 1915 Inspectorul gubernial al penitenciarelor din Basarabia informa Cancelaria guvernatorului Basarabiei că persoanele înaintate spre decorare de către dânsul au fost deja confirmate prin semnătura viceguvernatorului¹⁹.

Pornind de la corespondența care se păstrează în dosarul de arhivă în cauză, problema elaborării brevetelor, chiar dacă Administrația pentru Serviciul Militar din Petrograd aparent își asumase perfectarea acestora²⁰, nu s-a consumat. Astfel, la 9 octombrie 1915 Cancelaria guvernatorului solicita Cancelariei mareșalului nobilimii din Basarabia²¹, precum și ispravnicului jud. Ismail să-și asume lucrările de perfectare a certificatelor²². Probabil astfel de solicitări au fost expediate și altor instituțiilor care au făcut propuneri de decorare. De altfel, în numerele brevetelor de decorare a persoanelor din Basarabia nu se observă o consecutivitate, existând în schimb serii din câteva sau câteva zeci de brevete cu numerotare consecutivă cu cifre de ordinul 1235, 1602, 2191, 19946, 25995, 33871, 35648, 37122, 38740 sau 40178. Presupunem că Administrația pentru Serviciul Militar din Petrograd acorda numerele centralizat, în funcție de data parvenirii listelor.

Propunerile de decorare parveneau din partea mareșalilor nobilimii și a Administrațiilor pentru prestația militară din Basarabia, dar și a altor funcționari de rang înalt. Aceste liste sunt edificatoare în a ne crea o imagine concludentă nu doar în privința celor care au participat în persoană la organizarea mobilizării, ci și referitor la modalitatea de desfășurare a acesteia. O bună parte a

⁶ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 10.

⁷ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 11.

⁸ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 15.

⁹ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 26.

¹⁰ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 62 verso

¹¹ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 22

¹² ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 46.

¹³ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 55-56.

¹⁴ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 50.

¹⁵ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 89

¹⁶ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 74.

¹⁷ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 81.

¹⁸ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 21.

¹⁹ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 49.

²⁰ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 33

²¹ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 13.

²² ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 30.

acestor liste nominale au fost publicate de autor într-un studiu recent referitor la mobilizarea generală din anii Primului Război Mondial în Basarabia (Emilciuc 2015, 44-73). Analizând listele respective putem conchide că un rol important în realizarea mobilizării l-au jucat organele de autogestiuie ale nobilimii, urmate de cele ale administrației guberniale și locale (de județ, oraș, voloste și sătești), instituțiile și organele coercitive, medicale și sanitar-veterinare, Zemstva. Pe lângă funcționari militari, au fost decorați în special conțopiști și șefi ai comisiilor de recrutare (în cele mai dese cazuri din rândul nobilimii), dar și medici (inclusiv veterinari).

În lungul șir al numelor persoanelor decorate găsim de altfel și nume ale unor personalități de vază ale istoriei noastre naționale. Astfel, la 27 octombrie Cancelaria Mareșalului nobilimii jud. Orhei înainta solicitarea nominală de decorare a candidatului la funcția de mareșal al nobilimii P.G. Gore²³. Numele său apare și într-o altă listă, datată cu 13 august 1915, cea a Administrației guberniale pentru serviciul militar, al cărei membru era. În dreptul numelui acestuia este indicat și numărul brevetului de decorare – 35391²⁴. Astfel, intuim că Cancelaria guvernatorului urma să realizeze și o muncă de confruntare a listelor, pentru evitarea decorării multiple a unei și aceeași persoane. Astfel de cazuri nu puteau să lipsească, întrucât începutul procesului de mobilizare le putea găsi pe unele persoane într-o funcție, iar pe parcurs acestea puteau fi transferate în alte funcții, sau puteau cumula mai multe funcții concomitent.

Un caz elocvent în acest sens este cel al decorării nobilului N.M. Krupenski, mareșalul nobilimii jud. Hotin, fiul lui M.N. Krupenski²⁵. La 22 aprilie 1915 Societatea rusă a Crucii Roșii de pe lângă Armatele Frontului de Sud-Vest îi adresa guvernatorului Basarabiei solicitarea de a-l decora cu medalia în cauză pe delegatul pentru jud. Hotin al societății, nobilul N.M. Krupenski, pentru că s-a aflat de la începutul războiului în serviciul Societății ruse a Crucii Roșii, contribuind la deschiderea punctelor de alimentare și a instituțiilor medicale pentru militarii bolnavi și răniți²⁶. Ulterior, la 18 august 1915, N.M. Krupenski, în calitatea sa de mareșal al nobilimii din jud. Hotin, expedia gu-

vernatorului lista persoanelor din jud. Hotin care urmau a fi decorați cu medalia *Vulturul Alb*, listă care de altfel începea chiar cu numele semnatarului²⁷. La 3 noiembrie 1915 guvernatorul îi expedia lui N.M. Krupenski, certificatul nr. 35402 pentru medalia cu care a fost decorat în calitate de delegat al Societății Crucii Roșii. Vădit nemulțumit, la 15 noiembrie 1915, acesta adresa Cancelariei guvernatorului rugămintea corectării în certificat a specificării „pentru efortului depus de acesta la mobilizarea din anul 1914 în calitate de” din „delegat al Societății ruse a Crucii Roșii pentru jud. Hotin” în „președinte al Administrației pentru Serviciul Militar din jud. Hotin”²⁸.

În contextul continuării și în anul 1915 a procesului de mobilizare generală, la 16 ianuarie 1916 guvernatorul adresa Ministrului Afacerilor de Interne o interpelare în privința faptului că mobilizarea continua, iar regulamentul de decorare al medaliei preciza că se acorda doar pentru mobilizarea din anul 1914, astfel că el nu avea posibilitatea să decoreze persoane care nu participaseră la mobilizarea din anul 1914, dar au contribuit substanțial la mobilizarea din anul 1915²⁹. Dosarul de arhivă nu conține și răspunsul ministrului, dar nici nu sunt cunoscute dispoziții legale suplimentare în acest sens, astfel că intuim că problema nici nu s-a pus.

Revenind la exemplarul ce se păstrează la MNIM, vom menționa că acesta a intrat în colecție prin succesiune instituțională de la Muzeul Gloriei Militare, fiind donat în anul 1977 de către locuitorul orașului Chișinău Vladimir Șirevschi. Donația mai conținea încă alte patru decorații și fotografia purtătorului – Șirevschi Onufrie Filipovici, tatăl donatorului, participant la Primul Război Mondial.

Din chestionarul de serviciu din 18 martie 1916 aflăm că acesta era originar din satul Nădușita, jud. Soroca, fiind născut la 12 iunie 1890. Se mai arata că făcea parte din categoria socială a țăranilor, era de confesiune ortodoxă, necăsătorit și știutor de carte. A fost încorporat în serviciul militar la 1 ianuarie 1911 în Regimentul 11 de pușcași Turkestan³⁰. A fost decorat cu Crucea Sf. Gheorghe de

²³ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 23

²⁴ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 46.

²⁵ N.M. Krupenski – mareșalul nobilimii din Basarabia între 1897 și 1905.

²⁶ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 53

²⁷ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 55-56.

²⁸ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 80-80 verso.

²⁹ ANRM, F. 2, inv. 1, d. 9455, f. 88-88 verso.

³⁰ Regimentul 11 Turkestan făcea parte din Corpul de armate I Turkestan, care fusese format la 20 februarie 1910 din doua batalioane: primul în baza batalionului al 19-lea de pușcași Turkestan, iar al doilea în baza batalionului al 20-lea de pușcași Turkestan. Era dislocat în orașul Kerki (actualmente Atamurat).

gradul 4, 3 și 2 și medalia Sf. Gheorghe de gradul 4, Medalia „300 de ani ai Casei Romanov”. La 3 martie 1914, a ales să-și prelungească serviciul militar peste termenul prevăzut. La 9 octombrie 1914 a fost dislocat împreună cu regimentul său pe fronturile Primului Război Mondial, iar la 14 mai 1915, pentru curajul manifestat pe câmpul de luptă a fost ridicat la rangul de subofiter³¹.

Fig. 1. Șirevschi Onufrie Filipovici. Pe piept pot fi observate cele trei cruci Sf. Gheorghe de gradul 2, 3, 4, Medalia Sf. Gheorghe de gradul 4 și Medalia „300 de ani ai Casei Romanov”³². Pe clapa buzunarului stâng insigna Regimentului 11 de pușcași Turkestan³³.

Este cunoscut că inițial, Corpul de armate I Turkestan, din care făcea parte Regimentul 11 de pușcași Turkestan, a fost inclus în componența Armatei a II-a, condusă de generalul de infanterie V.V. Smirnov, și a participat la acțiunile militare de pe fronturile de Nord-Vest, Vest și Sud-Vest,

³¹ MNIM, FB-3503. Опросный лист. Ширевский Онуфрий Филиппович.

³² Judecând după trăsăturile panglicii și înscrisurile din chestionarul de serviciu.

³³ Insigna a fost identificată după Андоленко 1966, 159.

inclusiv în operațiunea Varșovia-Ivangorod (28 septembrie - 8 noiembrie 1914) (Варшавско-Ивангородская 1938, 214). Ulterior regimentul a fost redislocat, el participând la acțiunile militare pe frontul din Asia Centrală. În cadrul Campaniei Erzurum, la 1 februarie 1916, Regimentul de pușcași 11 Turkestan condus de colonelul Andrievski a cucerit fortăreața Karagyubek (Керсновский 1994, 261).

Din păcate, nici chestionarul de serviciu, nici fotografiile în uniformă militară nu confirmă că a fost titularul medaliei „Pentru munca de realizare excelentă a mobilizării generale din anul 1914”. Nu s-a păstrat nici certificatul cu numărul de înregistrare al medaliei, după care s-ar fi putut identifica cui, unde și pentru care activitate a fost eliberată medalia. Este sigur un lucru, în listele din Basarabia a celor decorați numele acestuia lipsește, lucru de altfel logic, deoarece dacă ar fi fost decorat cu medalia chiar el, atunci doar pentru acțiunile de mobilizare din Turkestan. De fapt, o examinare atentă a medaliei confirmă tangențial această ipoteză. Se poate observa clar că exemplarul din colecțiile muzeului în anumite detalii diferă de cel de referință bătut la Monetăria din Petrograd:

- 1) are urechiușa diferită;
- 2) în profilul lui Nicolae al II-lea de pe avers sunt vizibile câteva deosebiri minore la trăsăturile feței;
- 3) înscrierea de pe revers diferă după caracterul literelor;
- 4) nuanța metalului denotă folosirea unui aliaj diferit la confecționarea medaliei.

Fig. 2. Medalia „Pentru munca de realizare excelentă a mobilizării generale din anul 1914” din colecțiile Muzeului Național de Istorie a Moldovei.

Fig. 3. Medalia „Pentru munca de realizare excelentă a mobilizării generale din anul 1914” bătută la Monetăria din Petrograd (Лозовский, Майоров 2003, 18).

Aceste particularități ne justifică pe deplin să credem că a fost produsă altundeva decât la Monetăria din Petrograd. Este de altfel cunoscut că din cauza numărului mare de solicitări, care au fost respinse pe motiv de epuizare a stocului produs la Petrograd, în anumite gubernii, cu avizul guvernului, au fost confecționate prin diferite ateliere locale replici ale medaliei (Раков 2013). Acestea au fost conferite celor destoinici de către autoritățile locale din cont propriu, existând chiar exemplare aurite. Este necesar să evidențiem faptul că în dosarul de arhivă ce privește decorarea cu medalia „Pentru munca de realizare excelentă a mobilizării generale din anul 1914” în Basarabia, nu există nicio mențiune despre o astfel de inițiativă. Acest lucru întărește presupunerile noastre privitoare la confecționarea exemplarului din colecțiile MNIM într-un atelier privat, poate din Kerki, oraș în care era dislocat la începutului *Marelui Război* Regimentul 11 de pușcași Turkestan, dar mai degrabă din Tașkent, centrul administrativ al regiunii Turkestan.

Bibliografie

- Emilciuc 2015:** A. Emilciuc, Mobilizarea generală din anii Primului Război Mondial în Basarabia. Planuri și realizări. In: *Primul Război Mondial și Basarabia (1914-1918)*. Culegere de studii și articole (Chișinău 2015), 22-74.
- Андоленко 1966:** С.П. Андоленко, Нагрудные знаки Русской армии (Париж 1966).
- Варшавско-Ивангородская 1938:** Варшавско-Ивангородская операция. Сборник документов мировой империалистической войны на русском фронте (1914-1917 гг.) (Москва 1938).
- Керсновский 1994:** А.А. Керсновский, История Русской армии, т. 4. 1915-1917 гг. (Москва 1994).
- Лозовский 2003:** Е. Лозовский, В. Майоров, Последняя медаль Российской империи. Петербургский коллекционер 1 (22), 2003, 18-19.
- Раков 2013:** В. Раков, Последняя медаль Российской Империи. В: «Курская правда», №40, от 11.04.2013 г. <http://www.kpravda.ru/article/society/023613/>.

The Medal “For Works on Excellent Performance of General Mobilization in 1914” from the collections of the National Museum of History of Moldova

Abstract

In the collections of NMHM there are a military award, which has a particular symbolic value in view of the centenary of the First World War, which was celebrated in 2014 – the medal “For Works on Excellent Performance of General Mobilization in 1914”.

The medal was established by the decree of 12 February 1915 and was awarded to persons who had participated actively in the work associated with drawing up plans for mobilization, recruitment in military service, the supply of troops in dressings, providing military vehicles, as well as the transport of troops and military cargo. In addition, it was awarded to persons directly involved in the execution of works during the mobilization of 1914. Later the provisions were completed, so that the medal could be awarded to persons responsible for pre-military training of young people. The main issue (50000 copies) was made at the Petrograd Mint, and 800 medals were sent to Bessarabia, according to the request of its governor M.E. Gilhen.

Regarding the piece that is kept at NMHM, we shall mention that it entered the museum’s collections from the disbanded Museum of Military Glory. It was donated to this museum in 1977 by a resident of Chișinău Vladimir Șirevschi. The donation included, in addition to this, other four military medals of the time and a photo of their former owner – Onufrie Filipovici Șirevschi, the donor’s father, who fought on the battlefields of the First World War.

The close analysis of the medal suggests that it was not made at the Petrograd Mint; most likely it was minted in a private workshop, located either at Kerki, the town in Turkestan, where the regiment of O.F. Șirevschi was

stationed at the beginning of the First World War, or in Tashkent, the administrative center of Turkestan Region. It is known that, due to the large number of requests and the exhaustion of the original stock, private workshops in some gubernias, with the permission of the authorities, produced replicas of this medal. These replicas were awarded to those who, in local authorities' opinion, was worthy of this medal. In the archive file on awarding the medal "For Works on Excellent Performance of General Mobilization in 1914" in Bessarabia there is no mention of such initiatives of the local governor. This fact strengthens our assumptions, although in the questionnaire of O.F. Shirevsky, filled on March 18, 1916, there is no mention about the awarding this medal.

List of illustrations:

Fig. 1. Șirevschi Onufrie Filipovici. On his chest one can see three crosses of the Order of St. George of the 2nd, 3rd and 4th classes, the 4th class St. George Medal, and the medal "In Memory of the 300th Anniversary of Romanov Dynasty". On the left pocket flap there is a badge of the 11th Rifle Regiment of Turkestan.

Fig. 2. The medal "For Works on Excellent Performance of General Mobilization in 1914" from the collection of the National Museum of History of Moldova.

Fig. 3. The medal "For Works on Excellent Performance of General Mobilization in 1914" made at the Petrograd Mint.

**Медаль «За труды по отличному выполнению всеобщей мобилизации 1914 года»
из коллекции Национального музея истории Молдовы**

Резюме

В коллекциях НМИМ хранится военная награда, имеющая особое символическое значение ввиду столетия со дня начала Первой мировой войны, отмечавшегося в 2014 г., – медаль «За труды по отличному выполнению всеобщей мобилизации 1914 года».

Медаль была учреждена указом от 12 февраля 1915 года, согласно которому ее удостоивались лица, принимавшие участие в работах, связанных с составлением планов мобилизации, призывом чинов запаса и ополчения на военную службу, поставкой в войска перевязочных средств, с военно-конской, повозочной, автомобильной и судовой повинностями, а также с перевозкой войск и военных грузов. Кроме того, ею награждали лиц, непосредственно участвовавших в выполнении этого рода работ при мобилизации 1914 года. Позднее право на награждение этой медалью получили лица, имевшие заслуги в деле спортивной подготовки допризывной молодежи согласно «Положению о мобилизации спорта». Изготовление медалей, в количестве 50 000 экземпляров, было поручено Петроградскому монетному двору. Из общего количества отчеканенных медалей 800 были отправлены в Бессарабию, в соответствии с запросом губернатора М.Е. Гилхена.

Об экземпляре, имеющемся в фондах НМИМ, известно, что он поступил сюда из Музея Воинской Славы, куда был передан в 1977 году жителем Кишинева Владимиром Ширевским. Акт приема-сдачи включает, помимо этой, еще четыре военных медали того времени и фотографию их бывшего владельца – Онуфрия Филипповича Ширевского, отца дарителя, участника Первой мировой войны.

Тщательный анализ медали позволяет утверждать, что она была отчеканена не на Петроградском монетном дворе, а в какой-то частной мастерской, находившейся либо в туркестанском городе Керки, где в начале Первой мировой войны дислоцировался полк О.Ф. Ширевского, либо в Ташкенте, административном центре Туркестанского края. Известно, что по причине большого количества запросов и исчерпания основного тиража в некоторых губерниях, по согласованию с правительством, копии медали чеканились в частных мастерских. Ими награждались те, кто, по мнению местных властей, был достоин такой медали. В архивном деле о награждении медалью «За труды по отличному выполнению всеобщей мобилизации 1914 года» в Бессарабии нет никаких упоминаний о подобных инициативах местного губернатора. Этот факт укрепляет наши предположения, хотя в опросном листе О.Ф. Ширевского, заполненном 18 марта 1916 г., не упоминается о награждении этой медалью.

Список иллюстраций:

Рис. 1. Ширевский Онуфрий Филиппович. На груди – три ордена Святого Георгия 2-й, 3-й и 4-й степеней, Георгиевская медаль 4-й степени и медаль «300 лет дому Романовых». На клапане левого кармана – нагрудный знак 11-го Туркестанского стрелкового полка.

Рис. 2. Медаль «За труды по отличному выполнению всеобщей мобилизации 1914 года» из коллекции Национального музея истории Молдовы.

Рис. 3. Медаль «За труды по отличному выполнению всеобщей мобилизации 1914 года» чеканки Петроградского монетного двора.

11.02.2015

Dr. Andrei Emilciuc, Institutul de Istorie al AȘM, str. 31 August 1989, 82, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova